

Сергій Куценко

(Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини)

**ФОРМУВАННЯ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ХОРЕОГРАФІЇ
ЗАСОБАМИ НАРОДНО-СЦЕНІЧНОГО ТАНЦЮ**

Встановлення міжкультурних зв'язків у процесі підготовки майбутніх учителів хореографії у вищій школі набуває все більшого значення в світлі змін, що відбуваються в процесі модернізації хореографічної освіти. Міжкультурна компетентність майбутніх учителів хореографії забезпечує розширення міжнародних зв'язків та надає істотний вплив на підвищення інтересу і мотивації студентів до оволодіння хореографічною лексикою народів світу як засобу міжкультурного спілкування.

Досліджуючи міжкультурну компетентність майбутніх учителів хореографії слід брати до уваги той факт, що її формування здійснюється в умовах полікультурного простору. У цьому плані роль дисципліни «Теорія та методика народно-сценічного танцю» незаперечна.

Поняття міжкультурної компетенції розглядалося науковцями як у вітчизняній, так і в зарубіжній науці (В. Баркасі, І. Бахова, Ю. Варданян, Л. Воротняк, О. Горчакової, О. Гуренко, О. Данищенко, Е. Зеєра, І. Зимньої, В. Краєвського, З. Курлянд, О. Новікової, Т. Овсяннікової, І. Переходько, І. Петрова, І. Плужнік, О. Пометун, Д. Равена, І. Сафонові, А. Садохіна, А. Хуторського, Н. Янкіної та ін.); методика формування міжкультурної компетенції засобами мистецтва у студентів технічних ВНЗ представлена у дослідженнях О. Гречасновської, В. Петрука. Міжкультурну компетенцію в основному розглядають у теорії і практиці мовної освіти. Фрагментарно дослідження міжкультурної компетентності вчителя хореографії відображено у наукових розвідках О. Тіщенко, К. Юр'євої. Окремого дослідження потребує проблема формування міжкультурної компетентності майбутніх учителів хореографії засобами народно-сценічного.

Аналіз освітніх програм з хореографічного мистецтва дозволив встановити відповідності в цілях і завданнях підготовки майбутніх фахівців хореографії, які випливають із стандартів вищої хореографічної освіти, де чітко вказано, що сучасний соціальний запит орієнтований на творчу особистість, яка володіє високим рівнем професійних знань, практичних умінь, що дозволяють успішно інтегруватися в сферу хореографічно-педагогічної освіти.

Дисципліна «Теорія та методика народно-сценічного танцю» характеризується міжкультурною спрямованістю. У змісті навчання знаходять відображення ментальність і спосіб життя інших народів, що дає уявлення про розмаїття світу, виховує відкритість, сприяє більш глибокому розумінню власної культури та її ролі в формуванні майбутнього фахівця-хореографа.

Народно-сценічний танець виступає творчим полікультурним полем діяльності, в якому формується міжкультурно-компетентна особистість.

Поняття міжкультурної компетентності містить у собі не тільки сукупність умінь і навичок, а й певне ставлення до іншої культури, розуміння її базових цінностей, прийняття іншої культури, використання її багатств. У структурі кожної культури приховані таємниці не тільки національної індивідуальності, а й творчий потенціал індивіда [1, с. 133].

Міжкультурна компетентність в наукових дослідженнях розглядається як: здатність сформувати в собі іншу культурну ідентичність, що передбачає знання цінностей, норм, стандартів поведінки іншої культури; як здатність досягти успіху в процесі міжкультурної комунікації (О. Садохін) [5, с. 133]; здатність взаємодіяти з людьми інших культур на основі врахування їхніх цінностей, норм, уявлень та вибирати комунікативно доцільні способи невербальної і вербальної поведінки (І. Плужнік) [4, с. 51].

Під міжкультурно-компетентною особистістю в даному дослідженні розуміється особистість, що володіє танцювальною культурою народів світу на рівні міжкультурної функціональної грамотності, що включає: а) широкий діапазон знань про національний менталітет, соціально-культурний устрій, образ і стиль життя народів світу, що вивчаються, культурно-історичні цінності

і досягнення; б) комунікативні уміння, що дозволяють брати участь в міжкультурній комунікації, успішно здійснювати пізнавально-пошукову і творчу самоосвітню діяльність, спрямовану на саморозвиток.

У навчальних програмах сучасних педагогічних вузів дисципліна «Теорія та методика народно-сценічного танцю» розглядається як невід'ємна складова хореографічно-педагогічної освіти. Таким чином, доцільною і методично виправданою є професійно і комунікативно спрямована підготовка студентів-хореографів, що передбачає формування міжкультурної компетентності в галузі мистецтва танцю.

Міжкультурно-компетентна особистість майбутнього вчителя хореографії, формування якої здійснюється засобами народно-сценічного танцю, володіє високим рівнем соціокультурних і міжкультурних знань і умінь, що забезпечують абсолютну досвідченість в професійній сфері діяльності. Розвиток і актуалізація практичних знань і умінь відбувається в різних видах діяльності: комунікативній, дослідницькій, самостійній творчій діяльності, спрямованій на самовдосконалення і саморозвиток. Таким чином, міжкультурно-компетентна особистість майбутнього вчителя хореографії – це інтегративна і цілісна якість суб'єкта, який володіє професійними знаннями, вміннями та культурним потенціалом.

Міжкультурна компетентність не випадково розглядається багатьма вченими як суттєва риса зрілої особистості, оскільки її становлення прямо пов'язане з процесом самоідентифікації, набуттям особистої і національної гідності. Зіткнення з культурними цінностями іншого народу відкриває шлях до співпраці та мистецького діалогу. Джерелами такої інформації є автентичні хореографічні твори як результат досвіду провідних хореографів світу. Використання автентичних професійно-орієнтованих матеріалів має ряд позитивних моментів. По-перше, такі твори мають прагматичну значущість (практичну спрямованість); по-друге, автентичні твори насичені соціально-культурними фактами і реаліями, що має місце в професійній сфері діяльності; по-третє, такі твори різноманітні по стилях і жанрах. Це сприяє стимулюванню

пізнавальної активності студентів і підвищенню їх мотивації до оволодіння танцювальною культурою народів світу.

Особливістю використання автентичних творів є специфічна комунікація. Тому такі хореографічні твори високо мотивовані і комунікативні за своїм змістом. Оволодіння міжкультурною хореографічною компетентністю передбачає набуття вмінь здійснювати творчий пошук і обробку інформації в ході роботи з автентичними творами (стилізація народного фольклору). Вміння працювати з усіма композиційно-структурними елементами автентичних хореографічних творів дозволяє більш повно і точно розуміти соціокультурні явища і національні особливості певного народу. Тому оволодіння міжкультурною хореографічною компетентністю залежить від того, наскільки продумано будуть відібрані і систематизовані автентичні хореографічні твори, що мають країнознавчу і соціокультурну спрямованість, відповідають особистим і професійним потребам студентів у процесі вивчення теорії та методики народно-сценічного танцю.

Отже, беручи до уваги той факт, що джерелом міжкультурних хореографічних знань та умінь є автентична хореографічна культура, насичена національними особливостями, за допомогою дисципліни «Теорія і методика народно-сценічного танцю» значно збагачується мистецько-освітній кругозір фахівців, що підсилює ймовірність успішної професійної діяльності. Володіючи необхідним рівнем міжкультурної компетентності, студенти-хореографи можуть безперешкодно брати участь у міжкультурній хореографічній комунікації і виконувати професійно значущі функції.

Література:

1. Горчакова О. А. Особливості розвитку міжкультурної компетентності у майбутніх менеджерів освіти [Електронний ресурс] / О. А. Горчакова. – Режим доступу : http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_D

OWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/peddysk_2010_8_17.pdf (дата звернення 23.09.2017 р.). – Назва з екрана.

2. Овсянникова Т. В. Педагогические условия формирования межкультурной компетентности студентов / Т. В. Овсянникова // Вектор науки ТГУ. – 2011. – №2 (5). – С. 152–155.

3. Плужник И. Л. Формирование межкультурной коммуникативной компетенции студентов гуманитарного профиля в процессе профессиональной подготовки: дис... д-ра пед. наук: спец. 13.00.01. – общая педагогика, история педагогики и образования / Ирина Ленаровна Плужник. – Тюмень, 2003.– 335 с.

4. Садохин А. П. Межкультурная коммуникация: [Учебное пособие] / А. П. Садохин. – М. : Издательский центр «Академия», 2009. – 340 с.

5. Садохин А. П. Межкультурная компетентность: понятие, структура, пути формирования / А. П. Садохин // Журнал социологии и социальной антропологии. – 2007. – № 1. – С. 125–139.

6. Янкина Н. В. Межкультурная компетентность студента университета : [монография] / Н. В. Янкина. – М. : Дом Педагогики, 2005. – 267 с.